

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 333/2019-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 20. augusta 2019 predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED]

[REDACTED], zastúpených advokátom JUDr. Júliusom Kvetánom, Štefánikova 17, Humenné, vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 11 Co 21/2017 a jeho rozsudkom z 22. novembra 2017 a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Cdo 166/2018 a jeho uznesením z 27. marca 2019 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] a [REDACTED] o d m i e t a pre nespĺnenie zákonom ustanovených náležitostí.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 10. júla 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED]

[REDACTED] (ďalej len „sťažovatelia“),

vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 11 Co 21/2017 a jeho rozsudkom z 22. novembra 2017 (ďalej aj „napadnutý rozsudok“) a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Cdo 166/2018 a jeho uznesením z 27. marca 2019 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a priložených príloh vyplýva, že sťažovatelia (žalovaní v 1. a 2. rade) sa žalobou doručenou Okresnému súdu Humenné (ďalej len „okresný súd“) 16. decembra 2011 domáhali obnovy konania vedeného týmto súdom pod sp. zn. 17 C 122/2009, ktorého predmetom bolo určenie neplatnosti vydedenia a v ktorom okresný súd rozsudkom sp. zn. 17 C 122/2009 z 3. mája 2010, ktorý bol potvrdený rozsudkom krajského súdu sp. zn. 5 Co 77/2010 z 15. februára 2011, určil, že [REDAKOVANÉ] (žalobcovia v 1. a 2. rade) sú dedičmi po poručiťke [REDAKOVANÉ]. Sťažovatelia svoju žalobu odôvodňovali tým, že tvrdenia žalobcov v 1. a 2. rade boli nepravdivé a zavádzajúce a že okresný súd nevzal do úvahy dôkazy predložené sťažovateľmi, ignoroval ich a rozhodol v prospech žalobcov v 1. a 2. rade, a že upravoval zápisnice a celý súdny spis.

3. Okresný súd rozsudkom sp. zn. 17 C 192/2011 z 2. septembra 2016 žalobu sťažovateľov na povolenie obnovy konania vedeného týmto súdom pod sp. zn. 17 C 122/2009 zamietol podľa § 414 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), keďže mu do ukončenia dokazovania nepreukázali splnenie podmienok na povolenie obnovy konania podľa § 397 CSP. V tejto súvislosti okresný súd konštatoval, že sťažovatelia v tomto konaní neuviedli žiadne nové skutočnosti, rozhodnutia a dôkazy, ktoré im neboli známe v pôvodnom konaní, resp. ktoré by v pôvodnom konaní nebolo možné vykonať. Skutočnosť, že sťažovatelia sú s rozhodnutiami všeobecných súdov v pôvodnom konaní nespokojní, je právne irelevantná. Pri obnove konania nemôže ísť o prípady nevykonania možného dokazovania súdom o tých skutočnostiach, rozhodnutiach a dôkazoch, ktoré účastníci konania označili, avšak súd ich nepokladal za rozhodujúce, a preto sa k ich dokazovaniu neprikročilo (R 19/1975). Ďalším dôvodom zamietnutia žaloby

bola skutočnosť, že sťažovatelia žalobu na povolenie obnovy konania podali po uplynutí trojmesačnej subjektívnej lehoty podľa § 403 ods. 1 CSP, hoci o všetkých uvádzaných dôvodoch mali vedomosť už počas pôvodného konania.

4. Proti rozsudku okresného súdu sťažovatelia podali odvolanie odôvodnené tým, že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces; konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci; súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností [§ 365 ods. 1 písm. b), d) a e) CSP]. Sťažovatelia konkrétne namietali, že okresný súd nevykonal nimi navrhnuté dôkazy potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností, resp. že odmietol vykonať dokazovanie výsluchom svedkov a oboznámením úradných spisov.

5. Krajský súd napadnutým rozsudkom rozsudok okresného súdu ako vecne správny potvrdil podľa § 387 ods. 1 a 2 CSP. V odôvodnení svojho rozhodnutia vo vzťahu k dokazovaniu, ktoré v pôvodnom konaní vykonané nebolo, konštatoval, že nejde o dôkazy, ktoré by sťažovateľom neboli zrejme už v pôvodnom konaní. Dokazovanie, ktoré sťažovatelia navrhli vykonať, nie je dokazovaním, ktoré je potrebné pre rozhodnutie súdu o žalobe na povolenie obnovy konania. Podľa názoru krajského súdu okresný súd svoje rozhodnutie náležitým spôsobom odôvodnil a nemožno súhlasiť so sťažovateľmi, že by išlo o rozhodnutie nepreskúmateľné, teda takého charakteru, že jeho vydaním došlo k porušeniu práva sporovej strany na spravodlivý proces. Rozhodnutie okresného súdu ako celok spĺňa formálne náležitosti rozsudku v zmysle § 220 ods. 2 CSP a i po stránke materiálnej sa okresný súd náležite vysporiadal so všetkými právne významnými okolnosťami podstatnými pre jeho rozhodnutie vo veci. Pre úplnosť krajský súd dodal, že včasnosť podania návrhu na obnovu konania bolo potrebné v prejednávanej veci posudzovať podľa § 230 Občianskeho súdneho poriadku platného a účinného v čase jeho podania (ďalej len „OSP“). Táto okolnosť však nič nemení na vecnej správnosti rozhodnutia okresného súdu vo vzťahu k včasnosti podania návrhu na obnovu konania, pretože ustanovenie § 220 ods. 1 OSP zakotvovalo lehotu troch mesiacov od času, kedy ten, kto obnovu navrhuje, sa dozvedel o dôvode obnovy, alebo od toho času, keď ho mohol uplatniť. Ide o subjektívnu

trojmesačnú lehotu (identickú s úpravou uvedenou v § 403 ods. 1 CSP), a túto okolnosť okresný súd taktiež vyhodnotil aj z hľadiska včasnosti podania tohto návrhu a poukázal vecne správne, že o všetkých dôkazoch vedeli žalovaní už v predchádzajúcom období, pretože o možnostiach či potrebe tohto dokazovania (podľa ich názoru) vedeli už v čase pôvodného konania.

6. Proti rozsudku krajského súdu sťažovatelia podali dovolanie odôvodnené tým, že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces [§ 420 písm. f) CSP]. Sťažovatelia zopakovali svoje odvolacie námietky a okresnému súdu vytkli, že svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že súd v konaní o povolení obnovy konania skúma len splnenie podmienok na povolenie obnovy konania a nemôže vykonávať dôkazy.

7. Najvyšší súd napadnutým uznesením dovolanie sťažovateľov odmietol podľa § 447 písm. c) CSP ako neprípustné. V odôvodnení svojho rozhodnutia najvyšší súd konštatoval, že hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú uvedenú procesnú vadu, sú a) zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b) nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia. S poukazom na svoju vlastnú judikatúru (R 37/1993, R 125/1999, R 42/1993 a 1 Cdo 85/2010, 2 Cdo 29/2011, 3 Cdo 268/2012, 3 Cdo 108/2016, 2 Cdo 130/2011, 5 Cdo 244/2011, 6 Cdo 185/2011, 7 Cdo 38/2012), ako aj na judikatúru ústavného súdu (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03) týkajúcu sa obsahu práva na spravodlivý súdny proces najvyšší súd dospel k záveru, že dôvody, ktoré sťažovatelia uviedli v podanom dovolaní, *„nie sú právne relevantné pre dovolanie postavené na § 420 písm. f) CSP“*.

8. Sťažovatelia v ústavnej sťažnosti stručne opísali priebeh konania pred okresným súdom, krajským súdom a najvyšším súdom, pričom zopakovali svoje výhrady vo vzťahu k dokazovaniu vykonanému okresným súdom. Bez ďalšieho konštatovali, že podali odvolanie proti napadnutému rozsudku krajského súdu a dovolanie proti napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu s tým, aby ústavný súd *„na základe uvedených skutočností a po*

vykonaní dokazovania“ nálezom vyslovil porušenie ich základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 11 Co 21/2017 a jeho rozsudkom sp. zn. 11 Co 21/2017 z 22. novembra 2017 a postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Cdo 166/2018 a jeho uznesením sp. zn. 1 Cdo 166/2018 z 27. marca 2019, aby napadnutý rozsudok krajského súdu a napadnuté uznesenie najvyššieho súdu zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie a aby sťažovateľom priznal náhradu trov konania.

II.

9. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

10. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

11. Predmetom ústavnej sťažnosti je námietka porušenia základného práva sťažovateľov zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 11 Co 21/2017 a jeho rozsudkom z 22. novembra 2017 (bod 5) a postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Cdo 166/2018 a jeho uznesením z 27. marca 2019 (bod 7).

12. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

13. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo prejednaná súdom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

14. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

15. Podľa § 45 zákona o ústavnom súde ústavný súd je viazaný rozsahom a dôvodmi návrhu na začatie konania, ak § 89 neustanovuje inak.

16. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

17. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania, a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc, b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovel žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37, c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom, d) ktorý je neprípustný, e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou, f) ktorý je podaný oneskorene, g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

18. Predpokladom úspešného uplatnenia námietky porušenia základných práv a slobôd v konaní pred ústavným súdom je podanie podania vo forme ustanovenej § 40 zákona o ústavnom súde, ako aj splnenie všeobecných a osobitných náležitostí ustanovených § 39 ods. 3 a 4, § 43 ods. 1 a 2 a § 123 zákona o ústavnom súde a ďalších procesných podmienok vyplývajúcich z § 124 zákona o ústavnom súde.

19. Podľa § 39 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak tento zákon na podanie nevyžaduje osobitné náležitosti, v podaní sa uvedie, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje, a podpis.

20. Podľa § 39 ods. 4 zákona o ústavnom súde ak ide o podanie urobené v prebiehajúcom konaní, náležitosťou podania je aj uvedenie spisovej značky tohto konania pred ústavným súdom.

21. Podľa § 43 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania okrem všeobecných náležitostí podania podľa § 39 musí obsahovať aj dátum narodenia navrhovateľa, ak ide o fyzickú osobu, identifikačné číslo navrhovateľa, ak ide o právnickú osobu, bydlisko alebo sídlo navrhovateľa, označenie subjektu, proti ktorému návrh smeruje, akého rozhodnutia sa navrhovateľ domáha, odôvodnenie návrhu a navrhované dôkazy.

22. Podľa § 43 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania musí byť datovaný a podpísaný navrhovateľom alebo jeho zástupcom.

23. Podľa § 123 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavná sťažnosť musí okrem všeobecných náležitostí návrhu na začatie konania podľa § 43 obsahovať

- a) označenie toho, kto podľa sťažovateľa porušil jeho základné práva a slobody,
- b) označenie právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu, ktorým podľa sťažovateľa boli porušené jeho základné práva a slobody,
- c) označenie základných práv a slobôd, ktorých porušenie sťažovateľ tvrdí,
- d) konkrétne skutkové a právne dôvody, pre ktoré malo podľa sťažovateľa dôjsť k porušeniu jeho základných práv a slobôd.

24. Podľa § 123 ods. 3 zákona o ústavnom súde sťažovateľ k ústavnej sťažnosti musí pripojiť aj kópiu právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo dôkaz o inom zásahu, ktorým malo dôjsť k porušeniu jeho základných práv a slobôd.

25. Ústavný súd, vychádzajúc z petitu ústavnej sťažnosti pri jej predbežnom prerokovaní, zistil, že hoci bola koncipovaná kvalifikovaným právnym zástupcom – advokátom, úplne v nej absentujú skutkové a právne dôvody namietaného porušenia základného práva sťažovateľov zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 11 Co 21/2017

a jeho rozsudkom z 22. novembra 2017 a postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Cdo 166/2018 a jeho uznesením z 27. marca 2019 ako osobitná náležitosť ústavnej sťažnosti podľa § 123 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde.

26. Ústavná sťažnosť obsahuje iba konštatovanie sťažovateľov, že podali odvolanie proti napadnutému rozsudku krajského súdu a dovolanie proti napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu (bod 8), ako aj konštatovanie, že tieto súdy porušili ich označené práva, avšak bez ďalšej opory v konkrétnej, logicky zrozumiteľnej a zároveň právne zmysluplnej argumentácii. Ústavnej sťažnosti tak chýba ústavnoprávne relevantné odôvodnenie ako východiskový rámec pre ústavný prieskum napadnutého postupu a rozsudku krajského súdu a napadnutého postupu a uznesenia najvyššieho súdu (§ 43 ods. 1 v spojení s § 45 zákona o ústavnom súde).

27. Advokát zastupujúci svojho klienta pred ústavným súdom je podľa § 18 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov povinný pri výkone advokácie postupovať s odbornou starostlivosťou, ktorou sa rozumie, že koná čestne, svedomito, primeraným spôsobom a dôsledne využíva všetky právne prostriedky a uplatňuje v záujme klienta všetko, čo podľa svojho presvedčenia považuje za prospešné; pritom dbá na účelnosť a hospodárnosť poskytovaných právnych služieb. Tieto zákonom stanovené povinnosti advokáta vylučujú, aby ústavný súd nahradzoval úkony právnej služby, ktoré je advokát povinný vykonať tak, aby také úkony boli objektívne spôsobilé vyvolať nielen začatie konania, ale aj prijatie sťažnosti na ďalšie konanie, ak sú na to splnené zákonom ustanovené predpoklady. Osobitne to platí pre všetky zákonom ustanovené náležitosti úkonov, ktorými začína konanie pred ústavným súdom (m. m. II. ÚS 117/05, IV. ÚS 267/08).

28. Podľa § 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak má návrh na začatie konania uvedený v § 42 ods. 2 písm. f) odstrániteľné nedostatky, môže ústavný súd vyzvať navrhovateľa, aby v určenej lehote tieto nedostatky odstránil. Ak účastník konania v určenej lehote nedostatky neodstráni, ústavný súd návrh na začatie konania odmietne.

29. Ústavný súd konštatuje, že v okolnostiach danej veci by ani prípadné odstránenie nedostatku odôvodnenia ústavnej sťažnosti sťažovateľmi nevedlo k jej prijatiu na ďalšie konanie.

30. Z príloh pripojených k ústavnej sťažnosti ústavný súd zistil, že sťažovatelia v priebehu odvolacieho konania ani v priebehu dovolacieho konania nepopreli skutočnosť, že žalobu na obnovu konania podali okresnému súdu oneskorene, a teda nebola splnená jedna z procesných podmienok umožňujúca okresnému súdu konať vo veci samej.

31. Čo sa týka dokazovania, ústavný súd už v minulosti judikoval, že vyhodnotenie, ktorá skutočnosť tvrdená a dokazovaná v civilnom sporovom konaní je pre rozhodnutie vo veci samej významná a ktorá nie, je doménou rozhodovacej právomoci všeobecných súdov (III. ÚS 90/2015, ZNaU 39/2015). Ústavný súd je nezávislým orgánom ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) a pri uplatnení svojej právomoci podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nemôže materiálne nahrádzať hodnotenie dôkazov vykonané všeobecnými súdmi, ktorých sústava je od ústavného súdnictva oddelená na báze ústavnej regulácie. Tomu zodpovedá aj stabilne judikovaný právny názor, podľa ktorého skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak sú zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/01).

32. Článok 6 ods. 1 dohovoru zaručuje síce právo na spravodlivý proces, neupravuje však prípustnosť dôkazov alebo ich hodnotenie. Aj podľa judikatúry ústavného súdu nie je súčasťou práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru povinnosť vykonať dôkazy označené účastníkmi konania. Procesný princíp voľného hodnotenia dôkazov v spojení so zásadou procesnej ekonomiky dovoľuje súdu vykonať len tie dôkazy, ktoré podľa jeho uváženia vedú k rozhodnutiu vo veci samej. Zásada voľného hodnotenia dôkazov vyplýva z princípu nezávislosti súdov podľa čl. 144 ods. 1 ústavy. Pokiaľ všeobecné súdy ústavné garancie obsiahnuté najmä v čl. 46 až čl. 50 ústavy rešpektujú, ústavný súd nie je oprávnený znovu

„hodnotiť“ hodnotenie dôkazov realizované všeobecnými súdmi, a to dokonca ani vtedy, keby sa s hodnotením sám nestotožňoval (I. ÚS 715/2016).

33. Nejde o porušenie základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces, ak všeobecný súd nerozhodne podľa predstáv sporovej strany a jej návrhu nevyhovie, ak je takéto rozhodnutie súdu v súlade s objektívnym právom. Do práva na spravodlivý proces nepatrí právo sporovej strany, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov. Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia (po vykonaní dôkazov a ich vyhodnotení) skutkový stav a po použití relevantných právnych noriem vo veci rozhodnú, za predpokladu, že skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné a že neboli prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (m. m. II. ÚS 78/05).

34. Do obsahu základného práva na súdnu ochranu však nepatrí právo sporovej strany (dotknutej osoby) vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (m. m. I. ÚS 97/97), ani domáhať sa toho, aby všeobecné súdy preberali alebo sa riadili výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorý predkladá sporová strana (m. m. II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

35. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd ústavnú sťažnosť ako celok odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde z dôvodu, že nemá náležitosti ustanovené zákonom.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. augusta 2019